

Імануїл Кант, пропонує чинити так, щоб основи твого вчинку могли б стати загальноприйнятими, тобто робити так, щоб вчинки могли стати прикладом для інших. Завжди ставитися до людини як до мети, а не як до засобу, тобто не використовувати людей в корисливих для себе цілях.

Принцип справедливості, яким користуватися вкрай важко, запропонував філософ Джон Ролз. Він полягає у твердженні, що всі люди повинні бути рівними, тобто мати однакові права на свободи. Це стосується свободи слова, вибору, рівний доступ до навчання в школах, університетах, рівні права займати відповідальні посади тощо.

Моральні цінності в багатьох аспектах знаходяться у взаємозв'язку з релігією. З моменту прийняття Україною незалежності, на її території невинно збільшується кількість релігійних організацій. Цей факт має негативне і позитивне значення. Зрозуміло, що релігія, як суспільний інститут просто необхідна сучасному соціуму, за допомогою релігії відбувається соціальний контроль, втілюються в життя моральні цінності. Але, на жаль, є й негативний аспект, який прослідковується в шахрайстві деяких релігійних організацій, які обкрадають людей, маскуючись під благородними людьми та прикриваючись Богом.

Соціальна несправедливість, постійні кризи, політичні негаразди, стереотипи суспільства, неможливість самореалізації породжують занепад моралі серед молоді. Шляхи вирішення цієї проблеми існують – це, насамперед, проведення ефективної державної політики, особливо молодіжної, здійснення соціального контролю за суспільною мораллю релігійними і політичними установами, покращення стану таких суспільних інститутів, як сім'я та релігія.

Підсумовуючи зазначене вище, зазначимо, що проблема моральних цінностей – це справа всього суспільства. І вирішувати її потрібно на рівні всього соціуму, але наголосимо на тому, що проблематика моральних цінностей серед молоді є найбільш важливою, бо саме на плечах молоді лежить відповідальність за наше майбутнє.

Вікторія Григорівна Савченко – студентка II курсу Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Тетяна Григорівна Геращенко** – доцент кафедри
гуманітарних дисциплін Сумської філії Харківського національного
університету внутрішніх справ, кандидат філософських наук, доцент

ДИНАМІЗМ СУЧАСНОЇ СВІТОВОЇ ФІЛОСОФІЇ

Сьогодні, коли боротьба за світорозуміння людей, їх життєві, соціальні і духовні орієнтири ускладнилася, велику роль відіграє об'єктивна оцінка сучасної філософської думки, особливо її філософсько-теоретичних конструкцій. Особливої актуальності набувають і критичний

аналіз найвпливовіших сучасних філософських вчень про людину, про її природу, життєві проблеми, можливості і перспективи (А. Шопенгауер, О. Конт, Г. Зімель, А. Бергсон та інші).

Сучасність у філософії має свій внутрішній масштаб. Зазвичай, початком сучасного етапу вважають кінець XIX ст., коли виникли нові форми філософствування, що стали домінуючими в Європі XX ст. Двадцяте століття являло собою особливий етап у розвитку суспільства. Воно вирізняється конфліктністю, суперечливістю, інтенсифікацією соціальних процесів, прискоренням темпів соціальних змін. Зрештою, це час зародження глобальних проблем. Усе це не могло не позначитися на характері тих питань, які висували філософи. Філософська парадигма XX ст. виступає як планетарне явище й могутня поліфонія етносоціальних світоглядних ментальностей.

Сучасна філософія є часткою світової культури і має статус вселюдської цінності. Її вивчення дає ключ до розуміння багатьох процесів, що відбувались і відбуваються у духовному житті західного суспільства, інтенсивного діалогу, за яким орієнтується сьогодні Україна.

Філософія є засобом критичного аналізу, усвідомлення найзначніших, універсальних процесів і проблем, від яких залежить розвиток сучасної цивілізації.

Аналізуючи сучасний стан світової філософії, слід мати на увазі, що в наявних концепціях знайшли специфічне відображення, по-перше, суперечності нинішнього суспільства і, по-друге, об'єктивні тенденції розвитку сучасного світу в цілому: проблеми людини, культури, глобальні проблеми і т.д. Тому основне завдання сучасної філософії – вивчення глибинних зрушень у культурі, динаміки співвідношення між різними її сферами (наука, технологія, політика, мораль та ін.) в усій різноманітності та суперечливій взаємодії різних пластів. Сучасна філософія містить у собі широкий спектр проблем і підходів до їх вирішення.

Можна виділити основні ідеї, які мали вплив на філософську думку XX століття. По-перше, людина – це істота, яка володіє даром створювати символи. Жодна жива істота на землі не буде між собою і природою символічного середовища. Це здатна робити тільки людина (Е. Кассіпер). По-друге, людина, отримавши відносну свободу від природи, набула можливості саморозвитку, перевтілення (М. Шелер). По-третє, спонтанність людської природи, здатність людини змінювати людське буття ніби знову відтворює саму людину не тільки духовно і екзистенціальне, а й як біологічний вид (Е. Фромм).

Філософія XX ст. (некласична) формувалася насамперед як антитеза класичній, як певне нове філософське мислення. Для сучасної філософії характерні такі суттєві риси.

1. Сучасна філософія характеризується наявністю різноманітних шкіл. Найбільш відомими є такі: герменевтика, екзистенціалізм,

неопозитивізм, неофрейдизм, неотомізм, персоналізм, прагматизм, структуралізм, феноменологія, філософська антропологія, марксизм та ін. Проте це аж ніяк не означає її «космополітизації». Навпаки, сучасна філософія набула «загальнолюдського», «планетарного» характеру. XX століття – це час становлення нового рівня цілісності людства, яке починає активно визначати себе як суб'єкта загальнолюдської практики. За цих умов філософія вперше за всю свою історію стає реально «світовою філософією», а її провідні школи набувають статусу світових тенденцій планетарності філософської думки.

2. Сучасна філософія відмовляється від раціоналізму і надає перевагу ірраціоналізму. Ірраціоналізм – це система філософських вчень, які обстоюють обмеженість раціонального пізнання, протиставляють йому інтуїцію, віру, інстинкт як основні види пізнання. Як філософська течія ірраціоналізм сформувався у XIX ст. У XX ст. цей стиль філософствування починає домінувати в західній філософії: «філософію мислення» замінює «філософія життя».

3. Більшість сучасних філософських систем має антропологічний характер. Вони поєднуються загальною особливістю: наявністю спільного підходу до визначення головної філософської проблеми, а саме проблеми людини. Антропологізм виявляється у спробах визначати основи і сфери людської особистості та суб'єктивності, розглядати людину як «міру всіх речей», із неї та завдяки їй намагатися зрозуміти як її саму, так і навколишнє середовище (природу, суспільство), а також культуру.

4. У сучасній філософії спостерігається суперечливе ставлення до науки. З'явилися погляди, які дістали назву сцієнтизму і антисцієнтизму. Сцієнтизм – позиція світогляду, в основі якої лежить уявлення про наукове знання як про універсальну культурну цінність і достатню умову для орієнтації людини у світі. Наука – це універсальне «всезнання», що містить відповіді на всі питання і дає людині абсолютну гарантію успішності її безпосередніх дій у будь-яких життєвих ситуаціях.

Як усвідомлена орієнтація, сцієнтизм утверджується в західній культурі наприкінці XIX ст., причому одночасно виникає і протилежна світоглядна позиція – антисцієнтизм. Антисцієнтизм стверджує принципову обмеженість науки у вирішенні проблем людського існування, звертає увагу на негативні наслідки науково-технічного прогресу. Він тлумачить науку як «дегуманізуючу силу», що є джерелом трагічності людського існування.

5. За сучасної епохи набула подальшого розвитку релігійна філософія. Спроби релігійного осмислення дійсності відрізняються від наукових методів, мають свою специфіку. Однак і в руслі релігійної думки народжувались і народжуються видатні філософські вчення, що значно впливають на культуру людства.

6. У XX ст. переважна більшість філософських шкіл і течій протистояла філософії марксизму. Тривалий час марксизм стає наріжним каменем ідеології та політики суспільства, яке намагалося на практиці реалізувати комуністичні ідеї. У прагненні довести неспроможність принципів марксизму більшість представників філософських течій віддали данину їх критиці. Довгі роки розвиток філософії здійснювався у сфері ідеологічного протистояння. Замість того, щоб вирішувати суто філософські проблеми, сторони відшукували вади та слабкі місця у філософських концепціях одна одної. На цьому фоні посилювалися намагання побудови філософських систем, які прагнули звільнення від впливу ідеології, природознавства і навіть науки.

Отже, можна стверджувати, що сучасна філософія, відображаючи складний, динамічний, суперечливий, але єдиний світ, підійшла до необхідності нового погляду на проблеми співвідношення загальнолюдського і національного, суспільного і індивідуального, загального і особливого у суспільному розвитку. Серед безлічі напрямків і течій філософії сучасності є кілька ліній, які найбільш яскраво характеризують основні тенденції її розвитку: ірраціоналістично-гуманістична, сцієнтистська, релігійна, марксистська.